

НОВИТЕ ПРИЯТЕЛИ НА СТОЯН БУКОВ

Данаил Налбантски

Докато пътувахме с жена ми към селото, сякаш преминавахме в друг свят. Този район на България е един от най-изостаналите. Селата са с турско население, без ток и вода, без пътища. Когато завали дъжд, те остават недостъпни.

Стигнахме в село Тодорово и запитяхме групата мъже в центъра на селото за Стоян Буков. Сърцата ни бяха свити, очаквахме да видим едни враждебни хора от друга народност и религия. Наистина, отначало мъжете ни гледаха зле, но като чуа кого търсим, очевидно се промениха и хорово започнаха да ни обясняват къде е къщата.

Заварихме Стоян Буков сам в своята стая. На масата лежеше отворена единствената книга, която му бяха разрешили да вземе със себе си - Библията. Посрещна ни с радост.

Стоян Буков беше евангелски пастор. Заради своята активна работа беше интерниран в това село, отдалечено на 400 км от неговия град Пловдив. Той просто си беше вършил старателно и съвестно работата, беше проповядвал това, което трябваше, а не което биха одобрили комунистите, беше насърчавал младите хора да бъдат твърди във вярата си. Комунистическата власт търпеше пастири, които се страхуваха, отблъскваха младите от църквата, говореха в чужбина за “свободата на религията” в комунистическа България.

Сега Стоян Буков живееше в една малка стая под наем, намираща се в турска къща. Преди да влезем, видяхме хазаите. Бяха седнали на пейката отвън и си говореха нещо. Попитахме ги тук ли живее човекът от Пловдив. Те сърдечно ни посрещнаха и ни поканиха да влезем. “Много добър човек – каза мъжът, без да го питаме. – Не знам какво му намериха, та да го откъснат от семейството му. Ама ние сме доволни, че е тук. Такива хора рядко се намират.”

Разговаряхме няколко чанти с храна и консерви, които носехме в колата и ги внесохме в стаята. Тя беше съвсем малка, с нисък таван. Всичко, което имаше, беше едно легло и маса със стол. Напомни ми за пророк Елисей, на когото сунамката отделила една стая и в нея имало само легло, маса, стол и лампа. Духовният човек не се

нуждае от много мебели. Той е достатъчно добре обзаведен вътрешно, за да се обгражда с вещи.

Отначало изпитах силна мъка за този човек. Той е един чудесен проповедник, който умее с лекота да докосва сърцата и да внася светлина в умовете. Имаше чудесна църква в своя град, с много млади хора, с активен духовен живот, с голямо влияние в обществото. Стоян Буков умееше да общува с хората, можеше часове наред да прекара в разговор с болен човек, да увещава жена, която е решила да напусне съпруга си, да съветва младеж, който се колебае накъде да насочи своето бъдеще. Имаше мек и приятен глас, безкрайно търпение, умееше да каже и най-тежките думи така, че те да не наранят. Познаваше отлично Библията и можеше да цитира по памет цели глави. В същото време не беше фанатизиран богослов, който да обвинява и осъжда. Дори и траеща цял час, неговата проповед не уморяваше, а времето минаваше неусетно; хората някак унесени го слушаха и искаха това да продължи още и още. Църквата беше винаги пълна, дори и на седмичните богослужения.

Комунистите не можеха да му простят всичко това..

Сега той глееше тук, в това изостанало село, сред хора, изповядващи друга религия. Това ми се виждаше жестоко, все едно да погребеш жив човек. Питам се защо трябваше да се стигне до такава безсмислица и докъде ще стигне моята страна, ако продължава да унищожават своите най-способни хора, а да издига жалки некадърници на най-високи постове.

Очаквах да се отприщи порой от оплаквания и въздишки, но пред мене седеше един все така благ, уравновесен вътрешно, изпълнен с мир и любов човек.

- Бог знае защо съм тук – каза той още в началото на нашия разговор. Нямахме много време, трябваше да бързаме да си тръгваме, защото след час Стоян трябваше да ходи до общината и да се подпише. Всеки ден го караха в пет следобед да прави това – да не би да избяга от селото.

- Как живееш сред тези турци, как се разбираш с тях? – попитах го тревожно.

- О, разбираме се чудесно – усмихна се той широко. – Тук има много хора, които изобщо не знаят български. Нито дума. Никога не са ходили по-далече от най-близкото градче. Но аз научих турски. Говоря им на техния език. Те вече ме имат за свой човек.

- Научил си турски? – не повярвах аз. – Кога успя? Та това е съвсем друг език, с друга структура..

- Е, не го знам идеално, но достатъчно, за да се разбираме. Знаете ли, езикът на тия хора не е сложен. Това е естествено, защото и животът им е прост. Те нямат философски търсения, не четат книги, не гледат телевизия. Тук даже ток няма. Живеят както преди хиляди години. Сякаш съм във времето на Авраам, Исаак и Яков. Много малко промени има тук. Затова и езикът им е прост.

- Не ти ли липсват хората, с които можеш да говориш на християнски теми?

- Липсват ми, но и тук имам много приятели.

- Приятели? Можеш ли да ги наречеш така?

- Мога. И им говоря за Бога. Връщаме се назад, споменавам им патриарсите. Като им кажа за Авраам, те клатят глави: “Че то това е нашият Ибрахим!”. Яков е техният Якуб. Така на пръсти стигаме и до Исус, когото те наричат Иса и го почитат като велик пророк. Казвам им, че той е умрял за греховете ни на кръста и че който вярва в него, ще иде на небето.

- Ами после? Като стигнете до Мохамед? – недоумявах аз.

- Е, гледам да не отиваме нататък – засмя се благо Стоян Буков. – Намирам начин да спра до това място. Знаем, че няма да направя тия хора християни – стана той и отиде до прозореца. Гледаше към двора на къщата, където се разхождаха кокошките на стопаните.- Твърде много история има, за да се случи това. Но виждам, че тия хора имат висок морал. Трудят се честно, изпитват всички онези чувства, които и ние изпитваме. Не знам какво ги чака в бъдеще, това не зависи от мене. Но знам, че не съм по-добър от Бога. Щом аз искам те да отидат на небето, значи Бог иска това много повече от мене. А щом Той иска нещо, то става.

- Ами как те приемат след онова.. възродителния процес? – приближих се аз и прошепнах тези думи в ухото му.

През 1985 г. комунистите започнаха т.нар. “възродителен процес”. Твърдейки, че българските турци всъщност са българи, потурчени насила преди няколко века, когато България е била прегазена от Османската империя, сега те ги принудиха да приемат нови, български имена. Това причини дълбоко негодувание сред турското население, стотици хиляди хора бяха принудени да изоставят всичко и да се изселят в съседна Турция, започвайки живота си от нулата. Това безумие, извършено с типичната за комунистите бруталност, стана причина за дълбока икономическа и социална криза в България, допринесла за по-бързото падане на комунистическия режим през 1989 г.

- Как ли? – усмихна се тъжно Стоян Буков и седна отново на единствения стол. – Не се бой, тук спокойно си говорим за тия неща. Няма кой да ни чуе. В това село комунисти няма, освен кмета и още неколцина. Ами и аз съм жертва на комунизма, както и те. И аз страдам заради вярата си. Така че това е още едно нещо, което ни свързва. За мене тия хора са си турци и ги наричам с турските им имена. Казвам им, че не одобрявам това, което комунистите направиха. А и се случи нещо, което още повече ме сближи с тях.

- Какво е станало? – попитах аз, учуден, че в това изолирано село може да се случи нещо особено.

- Комунистите сменят имената не само на живите, но и на мъртвите. Един ден, когато отидох при кмета да се подписвам, той ме покани в кабинета си. Любезен, кафе ми направи, даде ми стол да седна. Предложи ми да свърша следната работа. Дошла секретна заповед да се изучат турските имена от надгробните паметници и да се издълбаят нови, български. Понеже няма други българи в селото, ме помоли аз да свърша тази работа.

- Сериозно! – подскочих аз от удивление. – Да се сменят имената и на умрелите!

- Да, шега няма. Всичките архивни документи са пренаписани наново, имената на покойниците са сменени. Но трябва и на гробищата да се сменят.

- Ти отказа, нали? – досетих се аз.

- Естествено. Никога не бих и помислил да го направя.

- И какво? Наказаха ли те?

- Не, от това какво повече могат да ме накажат? Но селяните разбраха за тази история и оттогава още повече ме уважават. Вие ми носите храна? Моля ви, вземете я обратно. Тук съм си добре. Хората от селото постоянно ми носят зеленчуци, плодове, кокошки, хляб, сирене, мляко. Боя се, че ще напълнея. Никога не съм ял толкова много.

Когато излязохме навън и се насочихме към колата, от къщата излязоха стопанинът и жена му. Носеха една платнена торба и букет градински цветя.

- Вземете за спомен. Една кокошка заклах, да си я сготвите – каза Мурад някак притеснено. Жена му пъкна букета в ръцете на моята жена със срамежлива усмивка, не смееше да вдигне поглед от земята.

- Ама защо, нямаше нужда – смаяно казах аз.

- Щом сте приятели на Стоян, значи сте добри хора – каза Мурад, слагайки ръце на гърдите си. – Аз трима братя имам и две сестри, но като Стоян друг приятел нямам. Дано по-скоро да го пуснат, но той на мене много ще ми липсва.

Тръгнаме си развълнувани, но и успокоени. В огледалото за обратно виждане се смаяваха фигурите на прегърнатите Стоян и Мурад, които ни махаха с ръце, докато се изгубихме от погледа им. Сега вече знаехме, че нашият пастор не е сам сред врагове.